

JURIST
FORBUNDET

Dommerforeningen

SAMMENDRAG

SAMLING - HØRINGSUTTALELSER FRA
EIDSIVATING LAGDØMME

Innhold

Kommentar.....	1
Høringsuttalelser	2
Romerike og Glåmdal tingrett.....	2
Den norske Dommerforeningens medlemmer ved Romerike og Glåmdal tingrett.....	2
Vestre innlandet tingrett.....	6
Epost fra sorenskriver Ingjerd Thune	6
Orienteringsbrev til kommunene i Vestre Innlandet tingretts rettskrets	6
Vestre innlandet tingrett, rettssted Lillehammer	11
Høringsuttalelse fra tingrettsdommerne ved Søndre Østfold tingrett, rettssted Moss.	15
Østre innlandet tingrett	16
Dommerforeningen i Follo- og Nordre Østfold tingrett.....	19

Kommentar

Høringsuttalelse fra tingrettsdommerne ved Søndre Østfold tingrett, rettssted Moss ettersendes.

På departementets nettside er det lastet opp følgende høringsuttalelser:

- sorenskriver, nestleder og administrasjonssjef i Romerike og Glåmdal tingrett
- Den norske Dommerforeningens medlemmer ved Romerike og Glåmdal tingrett, ved lokal tillitsvalgt
- Dommere i Vestre Innlandet tingrett
- Follo og Nordre Østfold tingrett
- Høringssvar fra Rettssted Lillehammer i Vestre Innlandet tingrett
- Høringssvar fra Romerike og Glåmdal tingrett
- Høringssvar fra Vestre Innlandet tingrett
- Høringssvar fra Vestre Innlandet tingrett

Høringsuttalelser

Romerike og Glåmdal tingrett

Den norske Dommerforeningens medlemmer ved Romerike og Glåmdal tingrett

Hørings svar fra Den norske Dommerforeningens medlemmer ved Romerike og Glåmdal tingrett til forslag om gjeninnføring av domstolstrukturen fra før domstolreformen 2021

Vi viser til høringsbrev av 26. januar 2022, med forslag om å «*gjeninnføre domstolstrukturen fra før domstolreformen 2021*».

Etter sammenslåing av Nedre Romerike tingrett, Øvre Romerike tingrett og Glåmdal tingrett 26. april i fjor, består dommerkollegiet ved nåværende Romerike og Glåmdal tingrett (TROG) av 17 tingrettsdommere, en sorenskriver og en nestleder. Medregnet dommerfullmektigene, utgjør dette 28 dømmende årsverk.

Som lokal tillitsvalgt for tingrettsdommerne ved embetet, har jeg innhentet medlemmenes (med unntak for sorenskriver og nestleder) synspunkter på høringsforslaget om reversering av domstolreformen. Alle har svart. Dette er et omforent hørings svar.

Høringsforslaget reiser visse rettslige spørsmål knyttet til domstolloven og eventuelle lovendringer som et alternativ til dagens domstolstruktur. Dette er spørsmål som vurderes av Dommerforeningens relevante fagutvalg og vil ikke nærmere omtales i hørings svaret her.

Den sammenslåtte domstolen vår har nå virket i nesten et år. Det er brukt betydelige ressurser på dette. Det er etablert felles rutiner og retningslinjer. Samarbeidet mellom dommerne og saksbehandlerne skjer på tvers av rettssteder. Det er etablert felles faglige forum, en kompetanseutviklingsplan, og ulike prøveordninger for såkalt moderat spesialisering. Det er i tillegg etablert faggrupper innenfor visse rettsområder, med særskilt ansvar for å holde seg og dommerkollegiet faglig oppdatert. Til en viss grad har derfor dommerne her ved embetet allerede gjort seg noen erfaringer fra sammenslått versus ikke-sammenslått domstol. Samtidig må det understrekes at pandemien har lagt begrensninger på hvilken integrasjon som har vært mulig det siste året.

Ingen av tingrettsdommerne ved TROG er av den oppfatning at en nå bør gjeninnføre tidligere domstolstruktur.

Gjennomgående er dommerne av den oppfatning at reformen som er gjennomført, bør få virke over tid, og at det er lite ønskelig å bruke ressurser på en reversering nå. I tillegg til kostnadssiden, vil dette føre til unødige forstyrrelser i organisasjonen, som har jobbet fokusert og effektivt for å bli én domstol.

Regjeringens signaler gjennom Hurdalsplattformen har i seg selv ført til usikkerhet og uro som har vært en belastning. Mange har påpekt at domstolene over tid har vært underfinansiert, og at midler i stedet bør settes av til viktige tiltak før økt rettssikkerhet, så som lyd/bildeopptak, oppdaterte digitale arbeidsverktøy mv.

Det er samtidig noe ulikt syn på hvor store gevinster som kan innhentes ved den strukturen TROG nå har fått, med tre ulike rettssteder. Som tingrettsdommere er vi både pragmatiske og prinsipielle i vår tilnærming til problemstillinger. Dette preger også de litt ulike perspektivene dommerne i TROG har til høringsforslaget. De fleste har fremhevet stordriftsfordelene ved den nye strukturen, mens andre har stilt spørsmål ved noen av de «*vedtatte sannheter*» om forventet effekt.

I det følgende vil jeg utdype noen hovedtrekk i innspillene fra tingrettsdommerne i TROG.

Realiserte og forventede fordeler ved den sammenslåtte domstolen

Det klare flertall mener dette gir bedre utnyttelse av både dommer- og saksbehandlerressurser. Det er allerede erfart at domstolen nå er noe mindre sårbar ved uforutsette hendelser som sykdom etc. Det er enklere å avlaste hverandre og utjevne arbeidsbelastningen når det er flere ressurser å spille på. Det antas at dette samlet vil gi raskere avvikling av saker, og gi en effektivitetsgevinst samtidig som det øker fleksibiliteten hos de ansatte og organisasjonen. Flere har gitt uttrykk for allerede å ha erfart en slikt økt fleksibilitet på tvers av rettsstedene.

Det er pekt på at nåværende struktur med færre antall tingretter er grundig utredet, og er et nødvendig og viktig ledd i en pågående modernisering av domstolen for å tilpasses samfunnsutviklingen. En sammenslått domstol er vurdert som nødvendig for å sikre god kvalitet og likeverdig tilbud i alle domstoler.

Det er pekt på at fagmiljøet blir større. Det gir et bredere grunnlag for kunnskapsdeling, et bedre forankret fagfellesskap, samt reelle muligheter for en viss spesialisering. Mange har pekt på at økt spisskompetanse kan gi økt rettssikkerhet, og være en fordel for det rettssøkende publikum. Flere har pekt på at en forsvarlig behandling av barnevernssakene og foreldretvistsakene, samt et fullgodt tilbud om rettsmegling, vil sikres bedre gjennom en sammenslått domstol.

Flere mener forslaget om alternativt å øke dommerressurser ved små domstoler av hensyn særlig til bl.a. barnsakene, ikke fremstår bærekraftig. I dag er det slik at de små domstolene gjennomgående har mer ledig kapasitet enn de større, hvor det er til dels betydelig arbeidspress. Økt tilførsel av dommerressurser ved disse mindre domstolene fremstår lite kostnadseffektivt.

Erfarte og antatte utfordringer med den sammenslåtte domstolen

Noen av dommerne har gitt uttrykk for at de ikke kjenner seg igjen i de udelt positive beskrivelsene som gis av Domstoladministrasjonen, enkelte domstolledere og andre om effektivitets- og rettssikkerhetsgevinsten ved domstolsreformen.

Enkelte peker på at det har blitt noe større avstand mellom ledelsen og beslutninger som tas, og den enkelte ansatte. Dette kan påvirke muligheten for i praksis å ta del i og påvirke beslutninger som direkte virker inn på egen arbeidshverdag. Dette kan for dommerne også ha en side til kravet om uavhengighet. Det er bl.a. beskrevet en opplevelse av økt byråkrati, med mer instruksjer og detaljstyring, som gir mindre opplevelse av autonomi. Det fremstår heller ikke optimalt med en sorenskriver som må dele seg mellom tre rettssteder.

Kommunikasjon og samarbeid innad i organisasjonen er tidvis mer krevende, og noe det brukes mer tid på enn før. Den enkelte dommer må samarbeide med langt flere saksbehandlere enn før, som også sitter fysisk på annet sted. Dette kan særlig bli krevende i forbindelse med avviklingen av forhandlinger, hvor mange praktiske spørsmål dukker opp underveis og er lettere og smidigere å håndtere når dommer og saksbehandler er på samme sted. Avstanden mellom dommer og saksbehandler har også en side til arbeidsmiljøet, slik dette er bemerket.

Det er vist til enkelte særskilte blandede opplevelser ved det minste rettsstedet – Kongsvinger. Lokale advokater har gitt tilbakemelding om redusert servicenivå.

Det er en opplevd større avstand til beslutningene, med mer byråkrati og mindre smidighet. I saker som hører til tidligere Glåmdal tingretts rettskrets, har brukerne tidvis opplevd lengre saksbehandlingstider, fordi dommerressursene også allokteres til saker ved de to andre rettsstedene. Fordi sakstilfanget er større ved de to andre rettsstedene, taper det rettsstedet for dommerkraft, noe som også er negativt for fag- og arbeidsmiljøet. Det er likevel slik at også dommerne ved rettsstedet på Kongsvinger er i mot en reversering nå.

Avsluttende merknad

Nedre Romerike tingrett og Øvre Romerike tingrett inngikk allerede i mai 2019 en intensjonsavtale om frivillig sammenslåing til én tingrett, med ett tinghus. Arbeidet med dette var tilnærmet ferdigstilt da domstolsreformen ble vedtatt med den følge at også Glåmdal tingrett ble del av en felles domstol, og at hvert av de tre rettsstedene ble beholdt, og slik at nærhetsprinsippet vil gjelde. Flere av dommerne er av den oppfatning at en samlokalisert domstol ville vært den beste garantien for utviklingen av en faglig sterk domstol i vårt område. Alle er som nevnt likevel enige om at det er bedre nå å opprettholde dagens struktur med tre rettssteder, enn en reversering tilbake til tre domstoler.

Det er avgjørende viktig samtidig å understreke at ved beslutning om å opprettholde alle tre rettssteder ved en samlet domstol, må hvert av rettsstedene være tilstrekkelig utstyrt. Dette gjelder særlig forutsetningen om tilstrekkelig salkapasitet til at hvert rettssted kan håndtere alle saker som etter nærhetsprinsippet hører til der. For Romerike og Glåmdal tingrett gjelder dette ikke minst for rettsstedet på Lillestrøm, hvor salkapasiteten allerede utgjør en utfordring.

For øvrig vil jeg som tillitsvalgt bemerke at partssamarbeidet med ledelsen fungerer godt. Det vurderes at en del av de utfordringer organisasjonen har merket det siste året, gradvis vil gå seg til når pandemien er over, felles rutiner er bedre internalisert, og flere og større fysiske fellesmøter igjen er mulig.

Med hilsen

Maria Engøy Duna

Tingrettsdommer

Romerike og Glåmdal tingrett

Vestre innlandet tingrett

Epost fra sorenskriver Ingjerd Thune

Hei,

Vi er ikke ferdige med vår høringsuttalelse, men vedlagt følger vårt orienteringsbrev til kommunene i Vestre Innlandet tingretts rettskrets. Det er ledelsen som har sendt dette brevet. Det er ulik oppfatning blant dommerne når det gjelder spørsmålet om endring av domstolstrukturen.

Vennlig hilsen

Vestre Innlandet tingrett

Ingjerd Thune

Domstolleder/sorenskriver

Orienteringsbrev til kommunene i Vestre Innlandet tingretts rettskrets

Til kommunene i Vestre Innlandet tingretts rettskrets:

Etnedal, Nord-Aurdal, Sør-Aurdal, Vang, Vestre Slidre, Øystre Slidre

Gjøvik, Gran, Nordre Land, Søndre Land, Vestre Toten, Østre Toten

Gausdal, Lillehammer, Ringebu, Sør-Fron, Øyer

Dovre, Lesja, Lom, Nord-Fron, Sel, Skjåk, Vågå.

Høring om endring i domstolstruktur - Informasjon om domstolstrukturen i Vestre Innlandet

1. Innledning.

I regjeringsplattformen for regjeringen utgått av Arbeiderpartiet og Senterpartiet (Hurdalsplattformen) fremkommer følgende: «Gjeninnføre strukturen for domstolane før domstolsreforma av 2021 for å vareta borgaranes rettstryggleik og sikre sjølvstendige domstolar med stadleg leiing, med unntak for domstolar der domstolleiar, kommunane i rettskretsen og dei tilsette gjennom sine tillitsvalde er samde om å oppretthalde dagens struktur».

Justis- og beredskapsdepartementet sendte 26. januar 2022 forslag om endringer i domstolstruktur på høring. Det vises til høringsbrev med vedlegg fra departementet av 26. januar 2022, med høringsfrist 26. april 2022, som ligger vedlagt.

I det følgende vil jeg gi en oversikt over domstolstrukturen og organiseringen av de fire domstolene i gamle Oppland fylke, samt informere om Vestre Innlandet tingretts organisering etter domstolsreformen 26. april 2021.

2. Situasjonen før strukturendringene 26. april 2021.

Før strukturendringene 26. april 2021 var det fire domstoler i gamle Oppland fylke. Dette var Gjøvik, Nord-Gudbrandsdal, Sør-Gudbrandsdal og Valdres tingretter.

Gjøvik tingrett hadde syv kommuner i rettskretsen – Gjøvik, Gran, Lunner, Nordre Land, Søndre Land, Vestre Toten og Østre Toten. Tingretten holdt til i et nytt, moderne tinghus på

Gjøvik, og hadde en sorenskriver, tre tingrettsdommere, to dommerfullmektiger og 9,4 saksbehandlerstillinger.

Nord-Gudbrandsdal tingrett hadde syv kommuner i rettskretsen – Dovre, Lesja, Lom, Nord-Fron, Sel, Skjåk og Vågå. Tingretten holdt til i gamle uhensiktsmessige lokaler i Vågå med en tingrettsdommer som var felles for Nord- og Sør-Gudbrandsdal tingretter, en dommerfullmektig og to saksbehandlerstillinger. Sorenskriveren, som var felles med Sør-Gudbrandsdal tingrett, hadde kontorsted på Lillehammer.

Sør-Gudbrandsdal tingrett hadde fem kommuner i rettskretsen – Gausdal, Lillehammer, Ringebu, Sør-Fron og Øyer. Tingretten holdt til i et forholdsvis nytt, moderne tinghus på Lillehammer, og hadde en sorenskriver, som også var felles med Nord-Gudbrandsdal, en tingrettsdommer, en dommerfullmektig og fem saksbehandlerstillinger.

Valdres tingrett hadde seks kommuner i rettskretsen - Etnedal, Nord-Aurdal, Sør-Aurdal, Vang, Vestre Slidre og Øystre Slidre. Tingretten holdt til i øverste etasje i Nord-Aurdal kommunes rådhus på Fagernes, og hadde en sorenskriver, en dommerfullmektig og to saksbehandlerstillinger.

Nord- og Sør Gudbrandsdal tingretter hadde felles ledelse, og samarbeidet. For øvrig var det lite samarbeid mellom de ulike tingrettene. Det var ingen felles rutiner eller retningslinjer for arbeidet. Det var liten grad av spesialisering i den enkelte domstol. I den minste domstolen på Fagernes kunne det være et problem å få til rettsmekling i større saker ettersom dommerfullmektigene i utgangspunktet ikke skal ha slike saker. Dersom sorenskriveren avholdt rettsmekling, og ikke lyktes med å få til et rettsforlik, kunne det bli et problem i forhold til avholdelse av hovedforhandling i saken da sorenskriveren ville bli inhabil i forhold til avholdelse av denne.

De minste rettsstedene har over lengre tid ikke vært prioritert når det gjelder lokaler og utstyr blant annet fordi situasjonen for disse lenge har vært uavklart.

3. Situasjonen etter strukturendringene 26. april 2021.

Den 26. april 2021 ble de fire domstolene i gamle Oppland fylke slått sammen til Vestre Innlandet tingrett. Lunner kommune ble overført til Ringerike, Asker og Bærum tingrett. For øvrig omfatter Vestre Innlandet tingrett de kommunene som de fire domstolene omfattet før, til sammen 24 kommuner.

3.1 Rettsstedene

Alle de fire rettsstedene på Fagernes, Gjøvik, Lillehammer og i Vågå er beholdt. Rettsstedene, med samme bemanning som tidligere, dekker de samme kommunene som de gjorde før, med unntak som nevnt av Lunner kommune. Rettsstedene er likeverdige. Det er ikke noe hovedkontor eller filialer.

3.2 Lokalene

Lokalene er beholdt på alle de fire rettsstedene. De minste rettsstedene vil få tilgang til ressurser som de ikke ville fått uten domstolsreformen.

Ved rettssted Vågå utløper leiekontrakten for tingrettens lokaler 31. desember 2023.

Domstoladministrasjonen har lyst ut en anbudskonkurranse slik at rettsstedet fra 1. januar 2024 vil få nye lokaler i Vågå. Det er lagt opp til at lokalene blir rundt dobbelt så store som de er nå, med en stor rettsal og en flerbrukssal. Rettsalen vil bli fulldigitalisert etter moderne standard, og flerbrukssalen vil få videokonferanseutstyr. Det vil bli syv kontorplasser da det legges opp til en samlokalisering med Vestre Innlandet jordskifterett.

Det vil bli installert nytt digitalt utstyr i den største rettsalen på Fagernes nå i vår slik at rettsalen får visnings pc med skjermer på alle aktørbordene.

Flere rettsaler på Lillehammer vil også få nytt digitalt utstyr.

3.3. De ansatte

Alle arbeidsplassene ved alle rettsstedene er beholdt.

Ved rettssted Fagernes er det utnevnt en ny tingrettsdommer, som erstatning for tidligere sorenskriver. For øvrig er det fortsatt en dommerfullmektig og to saksbehandlere ved rettsstedet.

Ved rettssted Gjøvik er tidligere sorenskriver, etter offentlig utlysning, blitt domstolleder for hele Vestre Innlandet tingrett. Videre er en av tingrettsdommerne, etter offentlig utlysning, blitt nestleder for hele Vestre Innlandet tingrett. Det er for øvrig to tingrettsdommere og to dommerfullmektiger. Videre er det, etter offentlig utlysning, ansatt en administrasjonssjef for hele Vestre Innlandet tingrett med kontorsted på Gjøvik. Det er fortsatt 9,4 saksbehandlerstillinger.

Ved rettssted Lillehammer arbeider den tidligere sorenskriveren nå som tingrettsdommer. I tillegg er det fortsatt en tingrettsdommer, en dommerfullmektig og fem saksbehandlerstillinger ved rettsstedet.

I Vågå er det fortsatt en tingrettsdommer, en dommerfullmektig og to saksbehandlerstillinger.

I forbindelse med strukturendringene gjorde Stortinget et vedtak om opprettholdelse av antall årsverk ved de mindre rettsstedene. Vedtaket innebærer at for rettssteder som hadde fire fast dommerårsverk eller færre på det tidspunktet da domstolstrukturen ble endret i 2021, skal antall årsverk knyttet til kjernevirksomheten opprettholdes. Endringer i bemanning ved de minste rettsstedene på Fagernes, Lillehammer og i Vågå kan derfor ikke gjennomføres uten at det er forelagt Stortinget.

3.4 Betydningen av sammenslåingen for det rettsøkende publikum, advokatene og påtalemyndigheten

Alle de fire rettsstedene har

- Samme åpningstid som før
- Samme tjenestetilbud til publikum som før
- Sakene fordeles til, og behandles i utgangspunktet på, hvert rettssted som før
- Bemanningen er den samme som før

Dommerne skal i utgangspunktet behandle sakene der de geografisk hører hjemme, på det rettsstedet hvor de har kontorsted. Men når det er hensiktsmessig kan saker behandles på andre rettssteder i rettskretsen. Det er ulikt sakstilfang ved de forskjellige rettsstedene. For å utnytte ressursene bedre, og utjevne arbeidsbelastningen ved de fire rettsstedene, samt ved inhabilitet og

sykdom, har dommerne reist rundt og behandlet saker på andre steder enn de har kontorsted. Etter samtykke fra partene har saker også blitt overført fra ett rettssted til et annet for behandling der.

Som eksempel kan nevnes at Fagernes rettssted mottok tre store entreprisesaker i 2020 og 2021. Sakene var svært krevende. Dersom embetsdommeren på Fagernes skulle ha håndtert disse ville det gått ut over behandlingen av andre saker. Det ble derfor avklart med partene at sakene kunne overføres til behandling av en dommer på Gjøvik.

Saker er også flyttet fra et rettssted til et annet fordi det har vært behov for større lokaler til avholdelse av rettsmøtene. Blant annet har det flyttet saker fra Fagernes til Gjøvik, fra Gjøvik til Lillehammer, fra Vågå til Lillehammer og fra Lillehammer til Gjøvik.

Det er videre innført en vaktordning for «hastesaker», som begjæringer om ransaking, fengslinger og midlertidig sikring, hvor alle dommerne inngår. Tidligere var det bare tingrettene på Gjøvik og Lillehammer som behandlet fengslingsbegjæringer. Alle rettsstedene behandler nå disse sakene, noe som innebærer en bedre utnyttelse av ressursene på alle rettsstedene. Videre håndterer vaktdommer også henvendelser fra det rettsøkende publikum, noe som innebærer at de kan få kontakt med en dommer når de har behov for det, selv om dommeren på det lokale rettsstedet er opptatt eller fraværende.

Det har blitt lettere å få til rettsmekling på de små rettsstedene. Dommerne på de større rettsstedene kan avholde rettsmeklingen, og dommeren på de små rettsstedene kan da avholde hovedforhandlingen hvis det ikke skulle bli forlik i saken.

Vi har også fått til en moderat spesialisering når det gjelder foreldretvister, barnevern, store tvistesaker, store straffesaker og skjønnssaker. Det rettsøkende publikum vil dermed få behandlet sakene av dommere med høyere kompetanse på det enkelte saksområde.

Det er opprettet faggrupper på tvers av rettsstedene innenfor de ulike saksfeltene som sivile saker herunder foreldretvister og barnevernssaker, straffesaker, konkurs, skifte, gjeldsordning og tvangssaker. Gruppene ledes av en dommer og en saksbehandler som arbeider med fagområdet. Saksbehandlere som arbeider med de ulike fagområdene er med i faggruppene. På denne måten har vi fått et fagmiljø både for dommere og saksbehandlere. Faggruppene har utarbeidet rutiner og retningslinjer som alle medarbeiderne i Vestre Innlandet tingrett følger. Det innebærer at det er enklere både for dommerne og saksbehandlerne å vite hvordan de skal håndtere en sak, og det rettsøkende publikum får samme behandling uavhengig av hvilket rettssted man henvender seg til.

Med den organiseringen som er innført har den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden gått ned, og Vestre Innlandet tingrett overholdt saksbehandlingstiden på samtlige saksområder i 2021.

3.5 Betydningen av sammenslåingen for de ansatte

Det er ikke lenger noen stedlig ledelse på alle rettsstedene. Men sorenskriveren og administrasjonssjefen er jevnlig på alle rettsstedene. Nestlederen, som skal arbeide som nestleder i 20% stilling og med dømmende virksomhet i 80% stilling, er på de ulike rettsstedene i forbindelse med at han behandler saker der.

Både dommerne og saksbehandlerne ved de fire rettsstedene i Vestre Innlandet tingrett er svært erfarne og dyktige. De kjenner oppgavene sine, og er vant til å håndtere disse, uten at ledelsen er tilstede til enhver tid.

Pandemien har uansett ført til mer omfattende bruk av fjernledelse, selv der alle ansatte er lokalisert på ett rettssted. Omfattende bruk av hjemmekontor har ført til mer bruk av fjernmøter på videolink, telefonkontakt og epostutveksling.

I Vestre Innlandet tingrett er det omfattende kontakt mellom rettsstedene ved bruk av videolink i forbindelse med allmøter, dommermøter, saksbehandlermøter, møter mellom ledelsen og de tillitsvalgte og møter i faggruppene.

Det forhold at man har fått en domstolleder for fire rettssteder vil føre til at det samlet sett brukes mindre tid på ledelse, og mer tid på dømmende virksomhet. Ved at vi har fått en nestleder, samt en administrasjonssjef, er ledelsen også blitt mer profesjonalisert.

4. Sikring av tilgjengelig tjenester og god rettsikkerhet for alle innbyggerne i Vestre Innlandet tingrett.

Strukturendringene i 2021 var et kompromiss mellom hensynet til å bevare nærhet til domstolene over hele landet, opprettholde kompetansearbeidsplasser i distriktene, utnytte ressursene bedre samt bidra til sterkere fagmiljøer særlig i saker som angår barn.

Det er fortsatt fire rettssteder med lokal forankring i Vestre Innlandet. Det er som ovenfor nevnt både dommere og saksbehandlere med kontorsted på hvert rettssted, og det er stort fokus på å utvikle og opprettholde alle rettsstedene.

Jeg håper dette var avklarende informasjon i forholdet til strukturendringene, og betydningen av disse i Vestre Innlandet. Dersom dere har ytterligere spørsmål, eller eventuelt ønsker et møte med oss, er det bare å ta kontakt på telefon 61 02 02 00 eller epost til vestre.innlandet.tingrett@domstol.no

Vestre Innlandet tingrett

Ingjerd Thune

sorenskriver

Knut Ivar Paalsrud

nestleder/tingrettsdommer

Randi Marta Berg

administrasjonssjef

Vestre innlandet tingrett, rettssted Lillehammer

Epost fra tillitsvalgt, tingrettsdommer Nina Cathrine Noss

Til Juristforbundet – Dommerforeningen

Oversender med dette kopi av felles hørings svar til Justis- og beredskapsdepartementet fra saksbehandlerne og dommerne ved rettssted Lillehammer etter anmodning fra alle ansatte ved rettssted Lillehammer i egenskap av tillitsvalgt for dommerne.

Undertegnede presiserer at jeg er tillitsvalgt for alle dommerne i Vestre Innlandet tingrett.

Jeg understreker derfor at vedlagt hørings svar, som også sendes DnD innen fristen 19. mars 2022, kun er fra dommerne på Lillehammer sammen med saksbehandlerne på rettsstedet. Hørings svaret kan derfor ikke tas til inntekt for noen andre dommers syn, enn de som hører til Lillehammer rettssted. Dommerne i Vestre Innlandet tingrett vil avgi eget hørings svar til Justis- og beredskapsdepartementet innen 26. april 2022 gjennom den tillitsvalgte.

Med vennlig hilsen
Nina Cathrine Noss

Høringsuttalelse

Til Justis- og beredskapsdepartementet Høringsuttalelse fra ansatte ved rettssted Lillehammer i Vestre Innlandet tingrett

Innledning

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev 26. januar 2022 der det bes om uttalelse til forslag om endringer i domstolstrukturen. Ledelsen i Vestre Innlandet tingrett har åpnet for at hvert enkelt rettssted kan avgi egen høringsuttalelse. Saksbehandlerne og dommerne ved rettssted Lillehammer vil med dette gi en felles uttalelse.

Vårt rettssted har 5 faste saksbehandlere og 3 dommere, hvorav 2 fast utnevnte og 1 dommerfullmektig. Alle har erfaring på rettsstedet både før og etter domstolsreformen. Regjeringen vil reversere reformen og gjeninnføre domstolstrukturen slik den var før. Unntak fra reversering kan ifølge Hurdalsplattformen og høringsnotatet skje etter en helhetlig vurdering dersom det er enighet mellom domstolleder, de ansatte gjennom sine tillitsvalgte og kommunene i rettskretsen om å fortsette dagens struktur.

Ansatte ved rettssted Lillehammer ønsker ikke å videreføre dagens struktur

Intensjonen med 2021-reformen var god, forutsatt at Stortingets og forrige regjeringens forutsetninger om likeverdige rettssteder og nærhetsprinsipp i saksfordeling og saksavvikling ble fulgt. Vi var derfor positivt innstilte, men vår erfaring er at disse premisene ikke lar seg oppfylle tilstrekkelig i Vestre Innlandet tingrett.

Alle ansatte ved rettsstedet, unntatt én, ønsker reversering av domstolstrukturen. Den ene ansatte mener det fortsatt er behov for en domstolsreform, men er likevel skeptisk til om 2021-reformen er hensiktsmessig ut fra erfaringene med den nye strukturen så langt.

**Begrunnelsen for de to synene er i all hovedsak lik og felles oppfatning er:
For store geografiske avstander og for mange rettssteder å lede**

Vestre Innlandet tingrett er en for stor rettskrets med fire rettssteder og store geografiske avstander. Det er nær 3 timers kjøring mellom Gjøvik og Vågå, 2 timer mellom Lillehammer og Vågå, 2 timer mellom Lillehammer og Fagernes og tre kvarter mellom Gjøvik og Lillehammer. Det er svært begrenset kollektivt transporttilbud mellom rettsstedene, bortsett fra mellom Lillehammer og Gjøvik. Det er forutsatt at reiser fortrinnsvis skal gjennomføres i kontortiden. Reisetiden mellom rettsstedene griper inn i arbeidstiden og hindrer hensiktsmessig og effektiv bruk av ressursene. Antallet rettssteder og de store geografiske avstandene gjør at ledelsen har/har hatt for liten praktisk mulighet til å være fysisk til stede på rettsstedene utenfor Gjøvik. Fjernledelse har vist seg å være utfordrende, og er ofte kime til misforståelser, uklarheter, uforutsigbarhet og usikkerhet.

Rettsstedene oppleves ikke å være likeverdige

En viktig forutsetning for reformen var at rettsstedene i domstolen skulle være likeverdige. Erfaringene er at vårt rettssted både strukturelt og reelt er underlagt det største rettsstedet, Gjøvik. Hele domstolens ledelse – sorenskriver, nestleder og administrasjonssjef – er samlet på Gjøvik, som opptrer som et hovedsete for vår tingrett.

Ledelsen i domstolen har valgt en annen organisering, struktur og fordeling av viktige ansvarsoppgaver mellom de forskjellige rettsstedene enn det Domstoladministrasjonen (DA) ønsket. DA mente at nestleder skulle ha kontorsted på Lillehammer. Det ville ha sørget for at domstolens ledelse var daglig til stede på Lillehammer og tilgjengelig for ansatte og det rettssøkende publikum. Slik organiseringen ble, er vårt rettssted også fratatt en viktig ledelses- og kompetansestilling.

Saksavviklingen synes ikke å være særlig mer effektiv enn før reformen

Det er usikkert om reformen har ledet til mer effektiv saksavvikling. Sakavviklingstall for Vestre Innlandet tingrett som helhet gir ikke holdepunkt for at saksbehandlingstiden er redusert vesentlig. Alle fire rettsstedene har de senere år hatt perioder der de ikke har overholdt saksbehandlingstiden fastsatt av Stortinget. Domstolen som helhet lå imidlertid både før og etter domstolsreformen innenfor den fastsatte saksbehandlingstiden i sivile saker og straffesaker.

Det er mulig å utnytte ressurser på tvers mellom domstoler uten å slå dem sammen. Domstoloven §§ 38 og 119 hjemler adgang til å flytte saker mellom domstoler. Lovens ordning åpner for fleksibilitet og deling av dommerressurser på tvers. Dette mulighetsrommet kan brukes mer aktivt. De fire rettsstedene hjalp hverandre ved behov da de var selvstendige domstoler, også før reformen. Blant annet delte tingrettene i Lillehammer og Fagernes én dommerfullmektigstilling i en periode og felles ledelse av tingrettene i Lillehammer og Vågå førte til utstrakt samarbeid og saksfordeling mellom dommerne der. Det er grunn til å anta at det vil fortsette selv om vi går tilbake til gammel struktur. Nærhetsprinsippet uthules når saker flyttes for en effektiv utnyttelse av ressursene

En sentral premiss i stortingsbehandlingen om forslag til ny domstolstruktur var at sakene fortsatt skal behandles der de hører geografisk hjemme (nærhetsprinsippet), jf. forskrift om fordeling av sakene i domstolene § 2 første ledd med tilhørende forarbeider. Av andre ledd følger det at saker kan behandles på andre rettssteder i rettskretsen når det er hensiktsmessig. I en del tilfeller opplever vi at hensynet til effektiv ressursutnyttelse for domstolen gjør at det foretas en for snever hensiktsmessighetsvurdering, slik at nærhetsprinsippet utfordres.

Fagmiljøer og kvalitet ivaretas fortsatt med reversering

Det er ikke faglig eller empirisk grunnlag for å si at små domstoler er faglig mindre kompetente enn større domstoler. Innad i store domstoler kan det også være kvalitetsforskjeller. Det er nærliggende å vise til høyesterettsdommer Jens Edvin Skoghøy, som ledet det forrige domstolstrukturutvalget. I et intervju med Rett24 i desember 2019 uttalte han:

«Det er ikke slik at kvaliteten på domstolene øker proporsjonalt med størrelsen, i min tid som dommer i Høyesterett kan jeg ikke huske at de store tingrettene i særlig grad utmerket seg positivt. Jeg vil nok

heller si: Snarere tvert imot! Mange mindre domstoler avsa gode dommer, og det var ikke «gull» alt som kom fra Oslo tingrett!»

De fire rettsstedene i vår tingrett er ikke samlokalisert. Vi mener at fagmiljøene i selvstendige domstoler kan styrkes gjennom aktivt samarbeid og erfaringsutveksling. Det ble også før sammenslåingen gjennomført jevnlig regionale samlinger og felles fagseminarer og utvekslet «best felles praksis».

Hva slags utveksling av kunnskap og erfaring som kan skje i fagmiljøene må ses i lys av at dommerne har taushetsplikt i den enkelte sak. Uansett er det en utfordring å styrke fagmiljøene når dommerne og saksbehandlerne sitter på fire forskjellige rettssteder.

Dommere har ellers den samme grunnleggende utdanning og likt tilbud om kompetanseutviklingstiltak uavhengig av størrelsen på domstolen. Det faglige samarbeidet som er etablert mellom rettsstedene gjennom felles arbeids- og faggrupper i vår domstol kan fortsette selv om reformen reverseres.

Det har ellers en egen kvalitetsverdi at domstolene ikke blir så store at domstollederne mister nærhet til dommerfaget ved at store deler av deres arbeidstid går med til administrasjon og ledelse. Sammenlignet

med da rettsstedene var selvstendige domstoler med domstolledere som gikk mye i retten, kan vi heller ikke se at dagens ledelsesstruktur har frigjort nevneverdig mer dommerkapasitet ved vår domstol.

Barnets beste og deres rettsikkerhet blir ikke truet ved reversering

For barnelov- og barnevernssaker har det særlig vært innvendt mot reversering at barns rettssikkerhet trues om ikke reformen fortsetter.

På vårt rettssted har dommerne mengdetrening i begge sakstyper som utgjør en stor del av saksporteføljen. De har juridisk og barnefaglig kompetanse og erfaring, og arbeider tverrfaglig med sakkyndige og fagkyndige meddommere med spesiell barnefaglig kompetanse. Vi har derfor hatt et godt samarbeid og god kompetanse i slike saker, og sørget for jevnlig tilbakemeldinger fra de som bruker domstolen. Slike saker behandles ikke av dommerfullmektiger ved vårt rettssted, verken før eller etter reformen.

Når det gjelder de barnevernssakene der Norge har blitt dømt i EMD, er tingrettens avgjørelser overprøvd både av lagmannsrett og Høyesterett.

Det har vært fremholdt som en gevinst ved reformen at barnesakene kommer raskere opp. Ved Vestre Innlandet tingrett er dette ikke tilfellet. Sakene er både før og etter reformen prioriterte. Saker etter barnelov og barnevernlov tar ofte tid, hovedsakelig fordi det er krevende å få tak i sakkyndige som har kapasitet til å ta på seg full sakkyndig utredning, men også fordi partene velger å følge barnelovens meklingsmodell for å unngå hovedforhandling og dom.

Store reiseavstander tilsier at barns rettssikkerhet blir bedre ivaretatt om saken behandles der den geografisk hører til. Vi kan vanskelig se at barnets beste blir ivaretatt om barnet må reise en hel dag for å gjennomføre en samtale med en dommer på et annet rettssted enn der saken hører til. Det tjener heller ikke barnets beste å ha video- eller telefonsamtale med dommer som alternativ til fysisk møte. Hensynet til barnets beste gjelder både under saksbehandlingen og for den materielle avgjørelsen.

Det er flere uheldige konsekvenser av dagens struktur som kan true rettsikkerheten

Dersom en straffesak flyttes fra et rettssted til et annet, vil som regel meddommere bli trukket fra et annet utvalg enn der saken geografisk hører til. En uthuler dermed det grunnleggende rettssikkerhetsprinsippet om at en skal dømmes av meddommere fra trekning utvalget der saken er hjemmehørende. Når rettsmøter flyttes til et annet rettssted får partene økte kostnader og lengre reisetid. Det er partene som hører til de små rettsstedene som oftest må finne seg i flytting. De som bor i distriktene blir derfor forskjellsbehandlet sammenlignet med brukere som hører til de større og bynære rettsstedene i rettskretsen.

Vårt rettssted har fått flere tilbakemeldinger fra brukerne om at de opplever dårligere service og tilgjengelighet etter domstolsreformen. At brukerne opplever at service og tilgjengelighet er redusert kan på sikt svekke tilliten til domstolene.

Dommerne som arbeider på de små rettsstedene har en arbeidshverdag preget av mangel på stedlig ledelse, og har en betydelig reisebelastning med liten forutsigbarhet. Det er grunn til å frykte at dette på sikt kan føre til rekrutteringsproblemer.

I budsjettforslaget fra regjeringen har Justisministeren foreslått å styrke de minste rettsstedene ved å ha flere embetsdommere i de minste domstolene, blant annet for å unngå rettssteder med kun én embetsdommer. Det er avsatt midler for å muliggjøre dette i statsbudsjettet.

I Vestre Innlandet tingrett er to dommerfullmektigstillinger på de to største rettsstedene etter reformen erstattet med to embetsdommere, i stedet for å styrke de to minste rettsstedene, i strid med regjeringens intensjon. En styrking av de minste rettsstedene ville ha bidratt til større rettssikkerhet for brukerne som sokner til rettsstedet. Ved utstrakt bruk av dommerressurser fra enedommerrettsstedene på de andre

rettsstedene, blir saksbehandlerne og dommerfullmektigene ofte sittende igjen alene. Det kan ikke sies at det er å styrke rettssikkerheten, eller å sørge for tilstedeværelse, kontinuitet og stabilitet i virksomheten på rettsstedet. Den faktiske bruken av dommerressursene fra de små rettsstedene gjør etter vårt syn at det ikke er realitet bak at de små rettsstedene har sikret minimumsbemanning. Det er ikke holdepunkt for at minimumsbemanningen bare er sikret om dagens struktur får fortsette. Dersom regjeringens intensjon om å styrke de små rettsstedene følges, vil minimumsbemanningen tvert om øke. Det er vårt syn at det rent faktisk har skjedd en sentralisering av domstolens ressurser.

Andre forhold som er uavhengig av struktur

Det er fremholdt som et argument for å fortsette dagens struktur, at tilbudet om rettsmekling er blitt bedre etter strukturendringen. Det tilbakevises. Tilbud om rettsmekling har alltid vært uavhengig av om rettsstedene (tingrettene) er små eller store.

Det er påstått at rettsstedene har fått bedre lokaler og utstyr som følge av reformen. Vi mener at nye kontorlokaler avhenger av leiekontrakter og behov for lokaliteter, og er strukturen reformen uvedkommende. Det samme er fremholdt hva gjelder for digitalt utstyr til det enkelte rettssted. Nytt digitalt utstyr måtte komme uansett struktur. Lillehammer har ellers vært vel digitalt utstyrt til enhver tid, og utstyret har vært løpende vedlikeholdt og oppgradert i samsvar med tidens digitale muligheter og krav.

Forslag til en annen løsning enn gjeninnføring av gammel struktur

Lillehammer er kjent med at Vågå ønsker et samarbeid med Lillehammer ved eventuell reversering. Alle ved vårt rettssted Lillehammer er i så fall åpen for det, enten det blir som to selvstendige domstoler med hver sin sorenskriver, eller som en domstol i Gudbrandsdalen. Sistnevnte løsning forutsetter i så fall at Lillehammer og Vågå er avdelinger i domstolen der sorenskriver har fast kontorsted på Lillehammer eller Vågå, og at det rettsstedet som ikke har sorenskriver har en nestleder med avdelingslederansvar. Det vil sikre kontinuitet og stabilitet, tilstedeværelse og tilgjengelighet i begge avdelinger av domstolen. Oppsummert ønsker de ansatte på Lillehammer ikke å fortsette dagens struktur.

Det er derfor vårt syn at det ikke er grunnlag for å unnta Vestre Innlandet tingrett fra reversering.

Lillehammer 17. mars 2022

Fra alle ansatte saksbehandlere og dommere ved rettssted Lillehammer i Vestre Innlandet tingrett.

Høringsuttalelse fra tingrettsdommerne ved Søndre Østfold tingrett, rettssted Moss.

Østre innlandet tingrett

Innspill til dommerforeningens høringsuttalelse om domstolstruktur

Vi viser til e-post fra dommerforeningen 27. januar i år hvor det er bedt om innspill til dommerforeningens arbeid med høringsuttalelse i spørsmålet om domstolstruktur.

I Østre Innlandet tingrett har vi hatt en intern prosess med innhenting av de ansattes syn i de respektive fagorganisasjonene. Av 31 ansatte er det 30 som ønsker å fortsette dagens struktur og 1 ansatt som ønsker reversering til tidligere struktur. Ingen av dommerforeningens medlemmer har meddelt at de ønsker reversering. Domstolleder for Østre Innlandet tingrett vil inngi en felles høringsuttalelse sammen med de tillitsvalgte for dommerforeningen, dommerfullmektigforeningen, Parat og NTL hvor dette synet fremkommer og er nærmere begrunnet. Vi ønsker imidlertid også å gi dette innspillet i anledning dommerforeningens høringsarbeid, fordi vår felles høringsuttalelse ennå ikke er ferdigstilt.

Østre Innlandet tingrett er en domstol med tre rettssteder (Hamar, Elverum og Tynset) og med åtte embetsdommere, fire dommerfullmektiger, 18 saksbehandlere og én administrasjonssjef. De dømmende stillingene er fordelt med henholdsvis 6 (Hamar), 4 (Elverum) og 2 Tynset.

Ved å være én større domstol i stedet for tre små, får vi et større og sterkere fagmiljø og mer fleksibilitet når det gjelder saksavviklingen. En domstol på den størrelsen vi er i dag gir rom for mer systematisk arbeid med kompetanseutvikling for både dommere og saksbehandlere, noe som er positivt.

Vi ser at vi, allerede etter de ni første månedene med nåværende struktur, klarer å utnytte dommerressursene på tvers av rettsstedene på en positiv måte. Dette kan enkelt vises med følgende tall:

Dom avsagt i MED-saker 01.05. 2021 – 26.01.2022:

	Antall dommer avsagt i MED-saker	Antall dommer avsagt av dommere med kontorsted Hamar	Antall dommer avsagt av dommere med kontorsted Elverum	Antall dommer avsagt av dommere med kontorsted Tynset
Hamar-saker	123	95	20	8
Elverum-saker	59	4	48	7
Tynset-saker	19	1	1	17
Totalt	201	100	69	32

Antall dommer avsagt i snitt:

	Avsagt dom pr dommer dersom man bare behandler saker tilhørende eget rettssted	Avsagt dom pr dommer etter fordeling som følge av ny struktur
Dommere Hamar (5,5)	22,4	18,2
Dommere Elverum (4)	14,8	17,3
Dommere Tynset (2)	9,5	16,0

Av 201 dommer i MED-saker er 41 dommer (dvs drøyt 20 %) avsagt av en dommer med kontorsted et annet sted enn der saken hører hjemme. Tallene viser at den reelle saksinngangen på hvert rettssted er slik at antall saker pr dommer blir svært skjev dersom alle bare behandler saker tilhørende eget rettssted.

Reisebelastningen for dommerne ved å ta saker ved andre rettssteder i Østre Innlandet tingrett er akseptabel fordi det er kort avstand mellom de to rettsstedene Hamar og Elverum. Flytting av dommere mellom disse to rettsstedene representerer derfor en liten belastning. Avstanden til og fra Tynset er større og omfanget av reisevirksomheten til og fra dette rettsstedet må avtales med den enkelte dommer slik at belastningen ikke blir for stor. Så langt har det fungert godt. Uten noe reisevirksomhet for dommerne på de små rettsstedene ville arbeidsoppgavene vært for få.

At ressursutnyttelsen blir bedre med nåværende struktur vises også av tallene for ENE-saker. Tallene gjelder fra midten av august 2021 til midten av februar 2022 da vi fra midten av august blant annet innførte felles vaktdager for dommerne i Elverum og Hamar.

Avgjørelser (dom/kjennelse) avsagt i ENE-saker 16.08.2021 – 23.02.2022:

	Antall avgjørelser avsagt i ENE-saker	Antall avgjørelser avsagt av dommere med kontorsted Hamar	Antall avgjørelser avsagt av dommere med kontorsted Elverum	Antall avgjørelser avsagt av dommere med kontorsted Tynset
Hamar-saker	206	155	40	11
Elverum-saker	97	7	89	1
Tynset-saker	23	0	0	23
Totalt	326	162	129	35

Antall avgjørelser (dom/kjennelse) avsagt i snitt:

	Avgjørelser pr dommer dersom man bare behandler saker tilhørende eget rettssted	Avgjørelser pr dommer etter fordeling som følge av ny struktur
Dommere Hamar (5,5)	37,5	29,5
Dommere Elverum (4)	24,3	32,3
Dommere Tynset (2)	11,5	17,5

Av totalt 326 ene-saker er 59 avgjørelser (18 %) avsagt av en dommer med kontorsted et annet sted enn der saken hører hjemme.

Disse tallene – som er så tydelig kort tid etter at den nye domstolstrukturen ble etablert – tilsier at det er mer å hente ressursmessig dersom vi ser saksinngangen mer samlet og benytter ressursene på tvers av rettsstedene. Vi trenger nå ro rundt spørsmålet om domstolstruktur og tid til å prioritere å løse domstolens oppgaver.

Vi støtter forslaget om å styrke de små rettsstedene ved å øke antall embetsdommere slik at enkelte dommerfullmektigstillinger erstattes av dommerstillinger. Det vil gi økt fleksibilitet på de små rettsstedene og redusere behovet for at dommerfullmektiger behandler saker som bør behandles av embetsdommere. Tallene ovenfor viser imidlertid at det er helt nødvendig å opprettholde dagens struktur for å kunne utnytte en slik økning av dommerressursene. Ved en reversering av strukturen vil ikke arbeidsoppgavene være tilstrekkelig på de små rettsstedene til å begrunne en økning av dommerressursene.

Det representerer en ulempe med dagens struktur at domstolleder ikke er til stede på hvert rettssted hele tiden. Denne ulempen oppveies etter vårt syn av de fordelene som er beskrevet ovenfor om større og sterkere fagmiljø, økt mulighet/bedre ressurser til å drive med systematisk kompetanseutviklingsarbeid, bedre utnyttelse av ressursene, samtidig som geografisk nærhet til publikum opprettholdes.

Østre Innlandet tingrett

Mari Bø Haugstad
sorenskriver

Bente Westgård
tillitsvalgt for dommerne

Dommerforeningen i Follo- og Nordre Østfold tingrett

Det vises til e-post av 27. januar 2022 fra Dommerforeningen om innspill til Dommerforeningens høringsuttalelse.

Den lokale dommerforeningen i Follo og Nordre Østfold tingrett vil avgi egen høringsuttalelse, og arbeider med denne. På bakgrunn av møter så langt i den lokale dommerforeningen kan det imidlertid meldes om at gjeldende struktur har svak forankring lokalt, og så langt kan det se ut for at den lokale dommerforeningen, i alle fall et flertall i denne, går inn for reversering av domstolsreformen.

Kort oppsummert er bakgrunnen for dette at man hverken kan se at de hensyn som begrunnet endringene i domstolstrukturen har gjort seg særlig gjeldende i tidligere Heggen og Frøland tingrett og Follo tingrett, eller at det har vært særlig utnyttede dommerressurser i disse domstolene før sammenslåingen.

Videre medfører sammenslåingen ulemper med økt reisebelastningen for dommerne, ulemper ved at leder ikke daglig er til stede på rettsstedet og at felles rutiner ikke nødvendigvis egner seg for rettssteder av forskjellig størrelse.

Dommerforeningen i Follo og Nordre Østfold tingrett
Jannecke Tobiassen - Leder
Marius Sandvig - Nestleder